

Марія Заньковецька (1854-1934)

«Для мене і моїх сучасниць театр перш за
все і після всього - храм... Я не можу грати
те, чого не розуміє серце...»

М. Заньковецька

ЖИТТЕПИС

- * Народилася 4 серпня 1854 року, в селі Заньки під Ніжином на Чернігівщині у багатодітній родині дворянина Костянтина Костянтиновича багатодітній родині збіднілого дворянина Костянтина Костянтиновича Адасовського та міщанки з Чернігова Марії Василівни Нефедової. З десяти років Марія почала навчання у приватному пансіоні Осовської в Чернігові. У 1876 році вийшла на сцену ніжинського театру. До кінця свого життя не поривала зв'язків з театральним колом Ніжина, де вона мешкала постійно протягом 1902–1924р. 27 жовтня 1882 р. — у міському театрі Єлизаветграда (нині Кіровоград) під орудою Марка Кропивницького розпочався творчий шлях видатної української актриси. Вперше на професійній сцені вона зіграла роль Наталки («Наталка Полтавка») Івана Котляревського. Пізніше Марія Заньковецька працювала в найпопулярніших і найпрофесійніших українських трупах Марка Кропивницького, Михайла Старицького, Миколи Садовського, Панаса Саксаганського, Івана Карпенка-Карого.

Театральні роботи Заньковецької

В її репертуарі більше 30 ролей на сцені. Це переважно драматично-героїчні персонажі.

Найкращими її ролями були:

Наталка («Наталка Полтавка» І. Котляревського),

Галя, Ярина («Назар Стодоля», «Невольник» Т. Шевченка),

Олена, Оксана, Зінька («Глитай, або ж павук», «Доки сонце зійде, роса очі виїсть», «Дві сім'ї» М. Л. Кропивницького),

Харитина, Софія («Наймичка», «Безталанна» І. Карпенка-Карого),

Катря («Не судилося» М.Старицького), Наталя («Лимерівна» Панаса Мирного).

З комедійного репертуару — Цвіркунка («Чорноморці» М. Старицького)

Пам'ять

Ім'ям Заньковоцької названо український драматичний театр у Львові (1923), вулиці в Києві, Ковелі, Коломиї, Львові, Ніжині, Одесі, Ужгороді, Червонограді, Чернівцях, Чернігові. 1960 створено меморіальний музей-квартиру Заньковоцької в Києві, 1964 — Меморіальний музей Заньковоцької М. К. у селі Заньки.

Їй споруджено пам'ятники у Києві (1974, скульптор Г. Кальченко), у селі Заньки (1984, скульптор Ю. Станецький) і Ніжині (1993, скульптор О. Скобліков).

1971 письменник Іван Рябокляч написав п'єсу «Марія Заньковоцька».

2004 року НБУ випустив пам'ятну монету, присвячену 150-річчю від дня народження видатної актриси.

Марія Заньковецька на поштовій марці 2004.

Пам'ятник Марії Заньковецькій у Ніжині

Література

- ❖ *Богомолець-Лазурська Н. М. Життя Марії Заньковецької. — К., 1961.*
- ❖ *Пільгук І. І. Марія Заньковецька. — К., 1978.*
- ❖ *Жінки України. — К., 2001. — С. 156.*
- ❖ *Мандрика В., Кирилюк В. Марія Заньковецька — перша народна артистка України. — Ніжин, 2004.*